

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov. Issued daily except Sundays and Holidays.

LETO—YEAR XII. Cena lista Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ponedeljek, 12. maja (May 12.) 1919. Subscription \$4.00 Yearly STEV.—NUMBER 112.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ITALIJA ZAHTEVA JUGOSLOVANSKE TRGOVSKE LADJE.

V pogodbi z "Avstrijo" je točka za prodajo vseh ladij. Jugoslovanski delegatje protestirajo, toda Američani odgovorjajo, da se Jugoslavija ne sme zanimati za mornarico. Wilson še ne da Reke Italijanom.

10,000 Slovencev in Hrvatov deportiranih v Sardinijo.

London, 12. maja. — "Times" poroča, da so Italijani deportirali v Sardinijo 10,000 Slovencev in Hrvatov iz Goriške, Istre in Dalmacije in ta fakta so znana vodilnim krogom mirovne konference. Poročilo se dalje glasi, da so Italijani sami v Trstu in na Reki skrajno nezadovoljni z nezmožni sikanami svojih rojakov iz kraljevstva in če bi bil dovoljen posten plebiscit, bi tržaški in reški Italijani sami glasovali z veliko večino proti aneksiji.

Pariz, 11. maja. — Wilson, Orlando, Clemenceau in Lloyd George so večeraj razpravljali o mejah in odškodnini Avstro-Ogrske (v vseh poročilih se vedno čita, kako se sklopa pogoji za Avstrijo, kakor da še vedno obstoji nekdanja Avstrija!)

Govorilo se je tudi o bodočem financiranju Nemčije, Avstro-Ogrske, Poljske in drugih manjših držav. Finančnim ekspertom je naročeno, da pomagajo rešiti težavni položaj glede odškodnine, ki ima biti naložena "Avstriji" in razdeljena med razne države, ki tvorijo dele bivše monarhije. (Iz tega sledi, da bo morala Jugoslavija plačati še odškodnino povrh izgubljenega ozemlja!)

Mornariški pogoji med zavezniki in "Avstrijo" so veliko bolj trdi, kot pogoji te vrste z Nemčijo. Edine ladje, katere bo smela "Avstrija" obdržati, so one na reki Donavi. Vse druge ladje, bojne in trgovske, bo morala "Avstrija" dati ententi.

Ker je avstrijska mornarica v glavnem opirala proti Italiji, se Italija naravno najbolj zanima za usodo teh ladij. Italija zahteva, da "Avstrija" odda vse trgovske ladje, ki se nahajajo v lukah, katere so zdaj pod njeno kontrolo.

Jugoslovani se tudi zanimajo za ladje in njihovi delegatje zahtevajo, da bodo navzoči, ko se bo odločevala usoda bojne in trgovske mornarice bivše Avstrije. Večraj je posestil ameriške delegatje jugoslovanski uradnik, ki pravi, da je admiral jugoslovanske flote. Dejal je, da so bili pomorski akti na avstrijskih bojnih ladjah večinoma Jugoslovani, ki so se uprli staremu vodstvu in sami so izročili ladje zaveznikom v pričakovanju, da bodo dodeljene jugoslovanski mornarici.

Američani so pa odgovorili admiralu, da Jugoslavija ne sme iskati mornarice, kajti njeni interesi da so večidel na suhem, ne pa na morju.

Pariz, 11. maja. — Kolikor je sklepati iz francoskega časopisja, italijanska kriza se ni končala. Predsednik Wilson stoji na stališču, kakor je izjavil 23. aprila, da Italija ne sme dobiti Reke. On se ne strinja s kompromisom, ki sta ga predložila Clemenceau in Lloyd George, da bi Italija upravljala Reko do leta 1923 in jo potem amektirala, ko si Jugoslavija zgradi drugo pristanišče v Kraljevi.

V francoskih konferenčnih krogih menijo, da bo Italija znatno opustila zahtevo po Reki, zahtevala pa bo popolno izpolnitev londonske pogodbe, ki involvira ne samo Dalmacijo, temveč tudi Dedoneške otoke in s tem-bo z-

HOLANDIJA IZROČI VILJEMA.

London, 11. maja. — Iz Haaga poročajo, da je nizozemska vlada sklenila izročiti bivšega nemškega kanclerja zaveznikom, ki ga postavijo pred sodišče po določbi v mirovni pogodbi.

ZAVEZNIKI NOČEJO OLAJŠATI POGOJEV.

Pogoji morajo ostati, kakršni so; Wilson je odrekel intervju z Nemci; javno žalovanje v Nemčiji.

"RAJŠI KAOS KAKOR SUŽNOST!"

Pariz, 12. maja. — Nemški delegatje so v soboto zvečer naslovili na Clemenceauja več not za spremembo mirovnih pogojev, ki še niso objavljene. Med temi je tudi nota za spremembo delavskega programa. Pariz, 11. maja. — Nemški delegatje so večeraj poslali dva pisma zaveznikom, toda prejeli so nepovojen odgovor. Zavezniki so zavrnili vsako diskuteranje o mirovnih pogojih in njih odgovor je, da jih mora Nemčija sprejeti, kakršni so.

"L'Intransigeant" poroča, da je grof Brockdorf-Rantzau prošil za intervju s predsednikom Wilsonom, toda Wilson je odklonil sestanek.

Prvo pismo, ki so ga Nemci poslali Clemenceauju, se glasi:

"Nemška mirovna delegacija je pregledala mirovno pogodbo in spoznala, da vse važne točke ne temelje na miru pravičnosti, kakor je bilo dogovorjeno med bojevniki. Nismo pričakovali, da bo zavržena obljuba, ki je bila dana oemškemu ljudstvu in vsemu človeštvu. Mirovna pogodba vsebuje zahteve, ki jih ne more sprejeti nobena država; vrhutega je manje naših zvedencev, da nekaterih pogojev sploh ni mogoče izpolniti. Nemška mirovna delegacija bo podprla to izjavo s podrobnejšimi pojasnili in jih predložila zavezniki vladam v vpoštevanje. — Brockdorf-Rantzau."

Odgovor zaveznikov se glasi:

"Zastopniki zavezniki in pridruženih držav so sprejeli ugovor nemške delegacije. Oni žele opozoriti nemške delegate, da so se pri sestavljanju mirovnih pogojev neprestano ozirali na principe, na podlagi katerih je bilo predlagano premirje in pogajanje za mir. Vsi del tega se ne morejo spustiti v diskuzijo in njihova zahteva je, da se pogoji sprejmejo, kakršni so. Ozirali se pa bodo le na praktične sugestije, ki jih predložijo nemški delegatje. — Clemenceau."

Drugo pismo nemške delegacije:

"Nemška mirovna delegacija ima čast predložiti svoj program glede lige narodov, ki vsebuje po mnenju njenih delegatov važne sugestije, nanašajoče se na ves problem lige. Nemška delegacija si pridruži svobodo svojega mnenja glede na vse podrobnosti liginega načrta, katerega so izdelali (Dolge na 3. strani, 2. kolona)

pet kompletrano grško vprašanje, katere je deloma že rešeno.

Velika četvorica je večeraj zopet razpravljala o jadranskem vprašanju, toda o kakih zaključkih ni poročila.

POSOJILO ZMAGE PRESEGLA DOLOČENO SVOTO.

Chicago, 11. maja. — Zadnji dan kampanje petega posojila svobode in zmage je mesto Chicago podpisalo 80 milijonov dolarjev in prekoračilo določeno svoto za 51 milijonov. Največ so podpisale banke, ki so menda čakale zadnjega dne. Poroča se, da bo svota podpisanega posojila dosegla šest milijard dolarjev, dasiravno je bilo določenega le \$4.500.000.000.

KDO OBCUTI HUDE CASE? MAR KTAJLI INDUSTRIJ?

Magnatje stokajo, na tihem pa razpisujejo bogate dividende. Velik dobiček.

STOKANJE IMA NAMEN ZNIŽATI MEZDE.

Chicago, Ill. — Odkar je bilo podpisano premirje in so bila vojna naročila črtana, stokajo industrijalci in biznismani, da so slabi časi. Kdor se hoče prepričati, če so take jeremijade na mestu, naj vzame v roke velikomesten dnevnik in na strani, ki je izključno tiskana za borzijane, spekulante, mesečarje, industrijalce in razne druge ljudi, ki slišijo vsi na ime biznismana, bo našel informativno gradivo o položaju.

Na tej strani je bilo tiskano s črnim na belem, da bodo ravnatelji "American Steel Foundries" kompanije priporočili na zborovanju dne petega junija, da se izplača tri dolarje dividende na delnico. Navadne delnice se prodajajo po \$33.33 na trgu. Delnice torej nosijo po tej vrednosti devet odstotkov profita. Dobiček je pa v resnici večji, kajti ravno ista vest nam pove, da čisti kapital na delnico znaša le okoli dva in dvajset dolarjev.

Nekoliko nižje nam pove druga vest, da čisti dobiček International Harvester kompanije znaša \$14.985.000.

Borzna poročila govore, da so šle kvitško v vrednosti delnice oljnih družb in United Steel korporacije.

Med vestmi iz Wall Streeta je zanimiva nota, ki pravi, da je Garry, predsednik United States Steel korporacije, dejal, da bo treba znižati delavsko mezdlo, če bodo morali tona železnih tračnic prodati po \$42 do \$47. Mr. Garry je seveda previdno zamočal, da prav lahko po tej ceni in z dobrim dobičkom prodajajo železnike tračnice, ker je padla cena za tona starega železa od \$30 na \$15.

LETALO JE PREDRAGO V SLUŽBI ZA PREPREČENJE GOZDNIH POŽAROV.

Toronto, Can. — Vlada province Ontario se je odločila, da se posluži letal za patroliranje nad velikimi kumami, ki se nahajajo v severnem delu province. G. H. Ferguson, zemljiščni minister, izjavlja, da so pronašli, da je letalo neuporabno za tako službo. V sedanjih razmerah je tudi predrago. Po sedanjem sistemu znašajo nadzorovalni stroški le šest dolarjev na leto in štirjasko milijon, stroški za letalo pa znašajo \$12.50. Če bi hoteli z letali nadzorovati šume, tedaj bi letni stroški znašali \$375.360 na leto. Oprema in letala bi pa stala še posebej tri sto petdeset tisoč na leto. Vsi del previsokih stroškov se je vlada odločila, da se letanje v zraku bolj spopolni in se tako znižajo stroški.

VREME.

V ponedeljek jasno; v torek deževno. Južno-vzhodni vetrovi.

MILJARDA BUŠLJEV LETOSNJE PŠENIGE.

Kruha bo dovolj za Ameriko in še bo ostalo pšenice za izvoz v Evropo.

ALI BO MOKA CENEJŠA?

Chicago, Ill. — Toliko pšenice še niso pridelali v Združenih državah, kot jo predelajo letos. Po cenitvi poljedelskega departamenta pridelajo samo ožminnee okoli devet sto milijonov bušljev. Torej bodo letos predelali skoraj toliko ožminnee kot lani vse pšenice.

Pomladanska pšenica še ni vsa posejana, vendar pa cenijo njen pridelek na tri sto petdeset milijonov bušljev. Ves pšenični pridelek bo po tej cenitvi znašal eno milijardo dve sto petdeset milijonov bušljev. Če od tega ogromnega pridelka odračunamo šest sto milijonov bušljev za konzum v Ameriki, ostane še šest sto petdeset milijonov bušljev pšenice za izvoz. Z drugimi besedami bi lahko dejali, da lahko izvozimo toliko pšenice, da prehranimo z njo še sto milijonov ljudi, ki niso pridelali pšeničnega zrna.

Po vladni minimalni ceni je pšenični pridelek vreden dve milijardi štiri in trideset milijonov dolarjev.

Če vreme ostane ugodno, se bo pridelek še pomnožil najmanj za petdeset milijonov bušljev. Ampak na polju ne kaže dobro le pšenica, poročila o drugem žitu so tudi ugodna. Pridelek rži cenijo na sto, tri in dvajset milijonov bušljev, lanski pridelek je pa znašal le devet in osemdeset milijonov bušljev.

Če pšenice so prišla neugodna poročila le iz krajev, v katerih so tla močvirnata in farmarji ne skrbijo za odtok vode. V takih krajih se je pšenice prišla rja ki bo pa izginila, ko pride suho vreme.

Danes ne more nihče več, dvoletni o izredno dobrem pridelku. Po sodbi farmarjev bodo pridelali toliko žita, da ga ne bodo mogli spraviti v žitnice.

Kaj pa moka, se bo sečila? Vsa znamenja govore, da ne. Največjo korist od ogromnega pridelka bodo imeli tisti, ki ne orjejo, sejejo, žanjejo meljejo in prevažajo žita. To so borzni spekulanti in žitni trgovci. Tak je današnji gospodarski sistem.

"SVOBODA NE SME PRITI PREHIBITO", PRAVI WILSON.

Pariz, 11. maja. — Predsednik Wilson je bil sinoči gost na banketu društva za mednarodno zakonodajstvo in v svojem govoru je dejal, da ga zelo skrbi, ker nekatera ljudstva, ki so bila dolgo časa podlačena, silijo prehitro v svobodo. Po njegovem mnenju ne more nihče skočiti iz črne teme v popolno svetlobo dneva, temveč mora iti skozi jutranji mrak in potem polagoma v dnevno luč svobode.

BREZPOSELNOST V KANADI.

Ottawa, Can. — Po poročilu, ki ga je priobčil kanadski delavski departament v svojem tiskalnem glasilu "Labor Gazette", se je število brezposelnih delavcev v Kanadi prav malo skrepilo v mesecu marecu. Če so podjetniki nastavili več delavcev, so brezposelno armado zopet pomnožili demobilizirani vojaki. Depresije v promogovniški industriji je prav malo odnehala.

KONFERENCA JEKLARSKIH DELAVCEV.

Pittsburgh, Pa. — Odbor, ki organizira jeklarske delavce v "Ameriški delavski federaciji" je razposlal poziv za konferenco ameriških jeklarskih delavcev, ki se vrši dne 25. maja. Poziv naznanja, da se bo na zborovanju govorilo o osemih jezikih: Konferenca se bo bavila z organizatoričnimi vprašanji in zboljšanjem razmer za jeklarske delavce.

PREDSEDNIK JE POMILOSTI 50 POLITIČNIH JETNIKOV.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je pomilostil na priporočilo justičnega tajnika petdeset političnih jetnikov, ki so bili kaznovani radi prestopka proti spijonážnemu zakonu. Med njimi so taki jetniki, ki so bili obsojeni na deset in dvajset let ječe.

KOLČAK V STISKI KLIČE ENTENTO NA POMOČ.

Apel je prišel v hipu, ko se razširjajo vesti o Kolčakovih "zmagah".

INVAZIJA OGRSKE USTAVLJENA.

Ženeva, 12. maja. — Rumunski biro v Bernu poroča, da sta ameriška in angleška vlada ustavili ofenzivo rumunskih čet na Ogrskem. Razlogi so menda politični. — Oficijelno poročilo iz Budapešte se glasi, da so sovjetske čete premagale Rumunce blizu Szolnoka in jih vrgle nazaj.

Pariz, 11. maja. — Admiral Kolčak, načelnik sibirske vlade v Omsku in vodja protiboljševiške armade na vzhodni ruske fronti, na katerega so zavezniki zadnje čase polagali vse svoje nade za poraz sovjetske Rusije, je poslal v Pariz apel za nujno pomoč.

Kolčakov apel, ki je zelo vznemiril ententne kroge, je prišel v trenutku, ko so dan za dnevom krožila poročila o njegovih velikih zmagah na vzhodni fronti okraj Volge. Apel se med drugim glasi: "Ako ne pride pomoč prav kmalu, bom prisiljen obrniti se na Nemčije za podporo."

Arhangelsk, — 10. maja. — Uradno poročajo, da je zavezniška flotila na rekama Dvini in Vagi prišla ofenzivo proti boljševikom. Flotila obstreljuje Tulgas ob Dvini in Kitzko ob Vagi.

Berlin, 11. maja. — V Hamburgu je bilo v petek aretiranih 1600 oseb, ki so se udeležile zadnjih izgrediv.

Bavarska vlada je razpisala 10.000 mark nagrade za vjetje dr. Leviena, načelnika bivše komunistične vlade.

Budapešta, 10. maja. — (Poroča A. R. Decker). Danes sem govoril z Bela Kunom, načelnikom sovjetske vlade in njegovim glavnim svetovalecem Juliem Alparijem. "Dunajski časopisi so me že desetkrat ubili, a kljub temu sem še tukaj," je dejal Kun. "Kogar časopisi ubijejo, navadno dolgo živi in jaz sploh ne nosim revolverja pri sebi." — Glede na položaj v Ogrski je rekel Kun: "Pred kratkem smo odkrili protirevolucije in zaprli 106 zarotnikov, toda ena snma oseba je bila ubita, druga pa obsojena na smrt. Rdečega terorizma ne bo, ako ne bo begunca terorizma. Na vsak način se hočemo ogniti prelivanju krvi, zato pa moramo pokazati našo silo. Delavci imajo znanje in vlogo in notranji položaj je dober. Edina nevarnost, ki nam preti, prihaja od zunaj. Ne vem, kaj mislijo zavezniki storiti, ali upam, da ne bodo okupirali Budapešte. Naše čete so dobre vzhle slabi disciplini; naši vojaki se bojujejo kakor levi. Vesti, da pošljamo fantastične svote denarja na Dunaj, so neresnične. Naše delo je na Ogrskem in ne zunaj. Lastnina tujecev je nedotakljiva."

Kodanj. — Poročilo iz Budapešte, datirano zadnji petek, se glasi, da so čehoslovanski čete zasedle Nagyszecseny, štirideset milj severno od Budapešte.

DELAVSKI NEPOKOJ.

Toronto, Can. — V začetku minolega tedna je zastavljalo nad deset tisoč delavcev, katerim so se v štiri in dvajsetih urah pridružili še drugi tisoči. V stavki so kovinarji, stavbiški delavci in cestnojelektrični inženjerski. Delavci zahtevajo znižanje delavčnega časa in povišanje mezde.

Poštna zveza z Jugoslavijo odprta.

Pošiljajo se lahko navadna pisma in dopisnice.

Chicago, Illinois. — Zvezni poštini urad v Chicago, Ill., poroča: Nepriporočena pisma in dopisnice naslovljene v kraje Nemške Avstrije in Jugoslavije vzprejema zvezni poštini urad Združenih držav; vzorce in tiskovina ter priporočane pisma sprejema samo, ako so naslovljena v Čehoslovakijo in Poljsko.

Paketna pošta za agoraj omenjene kraje še ni v postavljenosti in radi tega imajo poštini uradniki nalogo, da zavrnejo vse zavojke, kateri so naslovljeni za omenjene kraje.

Otto Praeger, Second Ass't P. M. Gen'l.

Tem potom opozarjamo rojake, da sedaj lahko pošiljajo vsa navadna pisma direktno v kraje Jugoslavije, ne da bi naslovili via London, Pariz ali Švica, ali pa kakor je bilo najzadnje poročano via London. — Zagreb, Croatia. Sedaj naprave naslov: Ine, kraj ali zadnja pošta in JUGOSLAVIA. Priporočenih pisem ali denarnih pošiljav ter paketov se še ne more pošiljati. Poština je 5c.

MAGNATJE JEKLA POSTAVLJENI V PRAVO LUČ

Železniški ravnatelj Hines je razkril, kako bi jeklarski carji radi odrli ljudstvo na tračnicah.

NAJVEČJI NASPROTNIKI DELAVSKIH ORGANIZACIJ.

New York, N. Y. — Walker D. Hines, železniški ravnatelj, je naznanil, da železniška uprava razpiše dobavo za dve tisoč ton jeklarnih železnih tračnic. Železniški ravnatelj je poslal to izjavo, ko je prejel od zastopnikov velikih jeklarskih interesov obvestilo, da jeklarski baroni ne znižajo cene. Železniški ravnatelj pravi, da je bil od nekdanj namen, da razpiše dobavo za ves železniški material in da se naročilo poveri podjetniku, ki predloži najugodnejšo ponudbo. Mr. Hines je ob tej priliki podal daljšo izjavo, v kateri pravi, da je cena staremu materialu padla pri toni od trideset na petnajst dolarjev. To pomeni, da so se proizvajalci stroškov za jeklo izdatno znižali. Po izjavi železnikega ravnatelja so jeklarski magnatje imeli v 1918 po tri trideset dolarjev profita pri toni zvaljanega jekla in po odbitku vseh davkov. Po njegovih sodbi so napravili tako velike dobičke, da bi lahko napravili koncesije v cenah.

V krogih strokovno organiziranega delavstva govore, da so jeklarski magnatje največji nasprotniki organiziranih delavcev pod pretezo, da so njih dohodki tako majhni, da ne morejo plačati unijske mezde. Odkritja železnikega upravitelja govore nasprotno in dokazujejo, da imajo jeklarski industrijalci tako visok dobiček, da ga doseže malokatera druga industrija.

Neki voditelj strokovno organiziranega delavstva je dejal, da bodo jeklarski baroni po teh odkritjih železnikega ravnatelja zagurali krik, da so veliki sirmaki, da zbirajo v javnosti vtis, ki ga je povzročila izjava železnikega ravnatelja. Časopisje, ki zagovarja privatne interese, bo podpiralo njih jeremijade, v zahteva pa dobi dobro plačene oglase.

BANDIT USTRELIL POLICIJSKEGA NAČELNIKA.

The Dallas, Oregon. — Ko je hotel policijski načelnik Ralph Gibson aretirati bandita Edward Primrosa, ki je sodeloval pri roparskem napadu na banko v Washougalu, Wah., ga je tolovaj ustrelil.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (April 15-19) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI JE RES VSAK ZAKON ZA VARSTVO OTROK PROTIUSTAVEN.

Zvezni sodnik Boyd v Greensboru, N. C., je proglasil novi davčni zakon protiustavnim, ki varuje otroke pred izkoriščanjem v tovarnah. Rzsodba je veliko presenečenje za napredne kongresnike in senatorje, ki so bili prepričani, da je nemogoče proglasiti ta zakon protiustavnim. Sekcija v davčnem zakonu, ki je bila proglašena, da ne soglašajo z ustavo, določa, da je treba plačati deset odstotkov davka od produktov, ki jih izdelajo otroci pod štirinajstim letom v tovarnah, ali otroci med štirinajstim in šestnajstim letom, ki delajo več kot osem ur na dan. Sodnik je izrekel, da je zakon protiustaven in da posega v avtoriteto države.

Ta sodnik je proglasil tudi originalni zakon za varstvo otrok protiustavnim. Najvišje zvezno sodišče je njegovo rzsodbo potrdilo z enim glasom večine.

Takrat smo bili sredi vojne in napredni elementi v kongresu so šli takoj na delo, da se izdela zakon, katerega bo nemogoče proglasiti neustavnim. Posvetovali so z juristi, in ko je bila sekcija za varstvo otrok sprejeta in vključena v davčni zakon, je vladalo splošno prepričanje, da bo ta sekcija držala, ker ima kongres pravico sklepati postave, ki se tičejo meddržavne trgovine.

Če sodnik Boyd pravi, da ta sekcija posega v pravice države Severne Karoline, imajo logično druge države, ki so že sprejele postave za varstvo otrok, pravico, da direktno prepovedo uvoz blaga v svoj teritorij, ki so ga izdelali otroci. Če ima država pravico prepovedati uvoz opojnih pijač v svoj teritorij, ker je v nji prepovedano prodajati opojne pijače, lahko vsaka država prepove uvoz blaga, ki so ga izdelali otroci, če je v svoji državi že uvedla zakone za varstvo otrok.

O rzsodbi sodnika Boyda bo imelo zadnje besedo najvišje zvezno sodišče. Lahko se dogodi, da najvišje sodišče potrdi njegovo rzsodbo. Če se to zgodi, smo zopet brez zakona za varstvo otrok. Iz tega sledi, da bodo države, ki so sprejele postave za varstvo otrok, morale nekaj podvzeti, da se obvarujejo konkurence iz držav, ki nočejo nič slišati o varstvu otrok.

Proti varstvu otrok so v južnih državah. Tam se krčevito drže otroškega dela, kakor so bili nekoč proti odpravi telesne sužnosti. Severne države so večinoma uvedle postave za varstvo otrok. Torej vidimo ravno tako nasprotje, kot je bilo pred državljansko vojno.

Otroško delo je poceni in zato se ga oklepajo tovarnarji v južnih državah. Prav nič jih ni sram spraviti profit, ki prihaja od dela, ki ga izvrše drobni otroški prstki. In tako bo ostalo, dokler države, ki varujejo svoje otroke pred izkoriščanjem in skrbje za njih izobrazbo, ne nastopijo složno proti nazadnjakom v južnih državah.

Prihranitev solčne svetlobe. — Slišali smo že razne vzroke, zakaj so farmarji proti postavi, ki prihranjuje solčno svetlobo in zakaj sprejemajo rezolucije, da se zakon prekličie. Nismo pa še slišali, zakaj so industrijalni in poljedelski delavci tudi proti tej postavi in zakaj je konvencija delavske stranke sprejela rezolucijo, da se vrnemo zopet k stalnemu času.

Vzrok, ki ga imajo delavci proti zakonu za prihranitev solčne svetlobe, je zelo tehčen.

Poleti, ko vlada najhujša vročina, so najbolj hladne jutranje ure. Če morajo delavci vstati eno uro preje, kot po stalnem času, so prikrajšani za eno uro na počitku, kot nadomestilo pa dobe uro zvečer, preden je minila vročina. Kdor opazuje ljudi in živali, bo videl, da se na njih pozna izguba te ure počitka.

Če delavci zahtevajo odpravo zakona za prihranitev solčne svetlobe, tedaj to store v interesu svojega zdravja. Dokler je trajala vojna, je bilo razumljivo, da so bile sprejete postave, ki so prihranile na kurivu. Zdaj je vojna minila in kongres lahko zopet prekličie postave, ki so bile vojna potreba.

Z mednarodnega trga za kozuhovino v St. Louisu. — Na trgu za kozuhovino so prodali štiri in štirideset tisoč mačjih kož. Do danes se ni nihče poročal, da so priredili lov na mačke kot na zajce, ali da so jih ljudje jedli mesta zajcev.

DOPISI.

VAŽNO ZA DOPISNIKE.

Prva seja izvršiteljnega odbora M. P. J. je sklenila, da dopisi ne smejo presegrati ene kolone. Uredništvo nima pravice prelomiti tega zaključka.

Dopisniki, ki ne morejo obdelati predmeta v eni koloni, naj dopis razdele v poglavja, ki jih naj označijo z rimskimi številkami. Na pr. I, II in III. Tako zaznamovani dopisi poidejo zaporedoma po poglavjih v list.

Black Diamond, Wash. — Pomlad v vsi svoji krasoti se je že pričela. Veselo petje ptic se razlega po logih in vrtovih, drevesa so se oblekla v krasno spomladansko zeleno obleko in cvetlje. Vsa narava izgleda kot lepo urejen vrt. Edino nepriliko nam delajo deževni dnevi, katerih je tukaj več kot pa solčnih. Radi tega zaostajajo tudi nekoliko cvetlice, da ne pokažejo tako hitro svoje lepote. Kakor hitro pa se prikaže solnce, se takoj opazi pridne ljudi v vrtovih, in kateri pridno obdelujejo, da na ta, da na ta način pridelajo potrebne vrtno pridelke na svoji zemlji. Farmarji se istotako hitro sučejo na svojih farmah, kolikor jim le pripušča vreme.

Kolika razlika med farmarjem in pripromitnim delavcem! Prvi veselo koraka za svojim plugom, žvižga in prepeva. Na obrazu opazih zadovoljnost in zdravje. Premogar žalostno zahaja na delo, na obrazu mu bere bridki izraz suženjstva. Ako človek vse to premišljuje, se ga takoj prime želja, da bi postal sam svoj gospodar, kmet. Zastudi se mu suženjsko delo na tovarnah v rudnikih in želi si ven v prosto naravo. Delavec v tovarnah in rudnikih dela za druge, kateri ga še vedno tlačijo k tlom in mu ne pripuste svobodno dihati. In farmer? Dela zase, prost je in svoboden. Ali ni to velika razlika? Ako delavec zahteva zboljšanje svojega suženjskega položaja, razglasijo ga takoj za izdajaleca domovine in izpostavljen je isti nevarnosti, da ga obsodijo kot veleizdajaleca. Radi tega je že marsikateri zapustil rudnike, tovarne ter šel na farme. Toda nemogoče je vsem postati farmer in nekateri morajo delati še nadalje v industriji, rudnikih. In ti, ki so takorekoč obsojeni v to, si moramo gledati, da zboljšamo svoj položaj, da zboljšamo svoje življenjske razmere. To pa dosežemo le, ako smo dobro organizirani, da se poslužujemo potov, katerih nam ne more nihče zabraniti. Delati moramo premišljeno in pametno, ne pa kričati in butati z glavjo v zid. Organizirati se moramo v dobri delavski organizaciji in biti složni in solidarni. Brez organizacije se ne doseže ničesar.

Vsakdo dobro ve, kdo so največji zagovorniki privatnega izkoriščanja. Razni oznanjevalci ver, kateri vedno učejo: "bodite pozorni svojim delodajalcem, prenašajte svoje križe in težave mirno in udani v voljo božjo. Na drugem svetu vas čaka plačilo." Tola, tega pa ne premisljijo, da morajo radi tega trpeti splošno delavstvo, njih družine in nedolžni otroci, ker se v današnji splošni draginji ne more niti toliko zaslužiti, da bi se ena družina pošteno preživela, in radi tega še največ trpe otroci in žene, ker so večkrat lačni kot pa siti. Seveda, takim oznanjevalcem "bratske ljubezni", je lahko, ker so vedno siti in ne poznajo bede in trpljenja delavskih družin, ker so sami vedno dovolj preskrbljeni. Ko bi sami okusili položaj delavca, bi pa takoj prenehali učiti njih "bratsko ljubezen."

Delavci se morajo organizirati strokovno politično in le na ta način bomo zboljšali sedanji krivični sistem privatnega izkoriščanja. Sloveni v tukajšnji naselbini se tudi pridno zanimajo za svetovni politični položaj, posebno v kolikor se tiče Jugoslavije in naših rojstnih krajev, katere hoče ugrabiti italijanska imperalistična in aneksijska politika.

Ameriški Slovenci bi se morali še tesneje okleniti JRZ in še glasneje izpregovoriti, da mi zahtevano uresničenje principov predsednika Wilsona ne pa uresničenje raznih tajnih pogodb, za katere se ameriška armada ni borila v Franciji in drugih bojiščih, za katere ni ameriški narod toliko žrtvoval.

Sicer se ne opazi v tukajšnji naselbini onega zanimanja za JRZ, kot bi človek pričakoval v tem kritičnem času za vse Slovence v starem kraju. Kje je vzrok, sem enkrat že poročal, ako se ne motim. Nekateri so še tako kratkovidni, da niti ne vedo, za kake cilje se bori JRZ, akoravno je bilo že toliko in tolikokrat pojasnjeno, da za svobodno in prosto demokratično Jugoslavijo, ne pa za kako imperijalistično monarhijo, in da ostane ves slovenski narod združen ne pa razkosan, kot si nekateri že delajo medje med posameznimi deli bivše erkanjene Avstrije.

Ni dolgo tega, ko je neki dopisnik v "Glas Svobode" omenil da bo že sporočil, koliko so tukajšnji rojaki že naredili v korist Slovencev v starem kraju. Še vedno čakam tega pojasnila.

Frank Milavec.

Davis, W. Va. — Prvi majnik smo tukaj dostojno proslavili in vsa proslava se je izvršila popolnoma mirno. Akoravno je ta država suha se kljub temu še dobi kaj mokrega. Tako so bili tudi na ta dan nekateri bolj dobri volje kot navadno.

Poročano je že bilo, da je v tukajšnjih tovarnah stavka. V dveh tovarnah delavci štrajkajo že štiri mesece. Prvega maja so se jim pa pridružili delavci iz parne žage, ker jim je družba hotela znižati plačo od dvanajst do dvajset centov pri dolarju. Organizirali so se v tukajšnji uniji in zahtevalo, da družba pripozna to organizacijo.

Radi tega ne svetujem nikomur, da bi sem prišel za delom, ako se nemara osramotiti pred vsemi delavci.

Ako se ne motim je bilo tudi že vsau (ruskij) sal up (organizacija) ni občinski odbor spada k delavski politični organizaciji.

Zadnje nedelje sem šel na izprehod ob železniški prog. Ko pridem bliže postaje opazim na drevesu visečega moža. Ko pridem bliže drevesa opazim da je iz slame nabasan možje, ki je imel okoli vratu obešeno tablico z napisom: Skelb. Torej tako strašilo so postavili ob shodu v rasto.

Kako se bodo razvili nadaljni dogodki, poročam pozneje.

Poročevalce.

IZJAVA NEUTRALCA, KI JE BIL V RUSIJI.

"London Daily Herald," dnevno glasilo delavske stranke je objavil serijo člankov izpod peresa Belgijca z imenom Ernest Moulin, kateri je bival 20 let v Rusiji, pozna življenje vseh ruskih slojev in kateri je bil zadnji dve leti priča revolucije in vseh dogodkov, ki so se tam odigrali.

Moulin piše v neutralnega stališča. Nikdar se ni mešal v politiko in po svojem prepričanju je proti boljševizmu. V Rusiji je bil premožen posestnik, toda v revoluciji je izgubil vse. Bil je tudi organizator agrikulturnih družin in pri tem poslu je bil vedno v dotiki z ruskim muzikom, delavcem in aristokratom, katere pozna do pišee. Boljševiki so mu vzeli posestvo in vsled tega je njihov nasprotnik.

Ali kljub vsem tem faktom obsoja Moulin grde laži, ki so se razširile po Angleškem, Francoskem in drugih državah glede boljševiških "zločinov" in pravi, da lahko pripelje tisoče prič, ki niso boljševiki, pa bodo potrdile njegove besede.

Moulin piše, da so vse "storije" in "novice" o divjih orgijah in terorizmu v sovjetski Rusiji kolevala faldifikat in pravi, da laza revolucije se ni bilo v Rusiji tako lepega reda kakor je ravno pod boljševiško vlado.

Dalje piše: "Ako kdo misli, da bi protirevolucionarne čete in male republike, ki vodijo vojno proti sovjetski republiki, prinesle mir in red Rusiji, če bi zmagale, ta je pijan ali pa sanja. Čimbolj se zavezniki trudijo, da bi ojačali in podprli protirevolucionarje, tembolj zavlačujejo mir in red v nesrečni Rusiji.

Ako more kdo hitro ustanoviti mir in prinesiti gospodarsko živ-

ljenje v Rusijo, so to v stajni izvršiti le obstoječe sovjetske oblasti. Boljševiki komaj čakajo na mir in njih želja je reorganizirati industrijo in oživiti suspendirano ekonomsko gibanje.

Boljševiška vlada je pripravljena dati največje koncesije in kompromise v srbo, da doseže kooperacijo z entento; pripravljena je plačati predvojne dolgovne in odškoditi vse tujce, ki so izgubili imetje v Rusiji tekom revolucije. Zavezniki vedo za to ponudbo."

Kolčakova armada ni ma bojevnega razpoloženja.

Petrograd, 26. apr. — (Iz poročila Fr. Hunta). Bojni položaj v Rusiji zavisi danes popolnoma od bojevnega razpoloženja v rdeči armadi in med mestnimi delavci in kmeti in na drugi strani med belimi četami. Vzlic uspehom Kolčakovih čet na vzhodu in kljub naraščajoči nezadovoljnosti v ruskih masah je sovjetska vlada še vedno na trdnem.

Kakor rečeno, zavisi vsa stvar od tega, kako se počutijo čete na Kolčakovi strani. Ako so čete dovolj prepoejene z bojevnim duhom in pripravljene na vse žrtve, ki jih čakajo, tedaj je mogoče, da prekuenejo sovjetski sistem — ampak ravno tega manjka v Kolčakovi armadi. Njegove čete so v boju po sili in le s silo jih še peha jo na fronto.

Pravzaprav so že vsi sili bojev, rdeči kakor beli, ali razlika je, da rdeče čete imajo nekaj, za kar se morajo bojevati, dočim nimajo bele čete ničesar. To je pokazala Odele, ki mora prepričati zaveznike, da je lahko voditi vojake na fronto, toda nemogoče jih je prisiliti na boj, če se nočejo bojevati.

Danes, ko to pišem, dne 25. aprila, se Kolčak bliža Volgi, glavni žili, ki vodi iz srca Rusije. Ob Volgi leže najbogatejše ruske pokrajine. Volga je glavna cesta za prevažanje surovin in živil z juga na sever in v tem hipu so tam nagromadili milijone funtov kruha in žita, ki čakajo na prevoz, kolikor se je mogoče poslužiti revnih, izgledanih železnice in razbitih vagonov, da odpeljejo žito med lačne mase v Moskvo in Petrograd.

Okrog tisoč milj zapadno od Volge so Poljaki v boju z boljševiki in že štiri dni divja besna bitka na ulicah mesta Vilne. Zadnja vest se glasi, da je mesto padlo. Odkar je Poljska sklenila mir z Nemčijo, je poslala večino svojih čet proti Rusom in v Litvi se vrše ljuti boji.

Na drug strani so Estonci, ki so ustanovili najtrdnjšo protiboljševiško republiko na obali Baltika, izgubili korajžo. Povedali so mi, da je estonska vlada poslala Anglijo za posojilo 25 milijonov dolarjev, toda Anglija je odrekla prošnjo; zato se je Estonska obrnila na finko vlado, ki je tudi odrekla posojilo. To je razjezilo Estonce in pričeli so se pogajati za mir s sovjetsko Rusijo. Moskovska vlada pravi, da se Estonije nič več ne boji.

Na jugu je rdeča armada triumfirala skoraj na vsej črti. Boljševiki so vzeli Odeso brez boja in okupirali Krim. Bele čete Krasnova na Krimu so brez malega uničene.

V Ukrajini so sovjetske čete pregnale Petluro in ostanke njegovih belih čet popolnoma iz dežele. Reokupirale so Besarabijo in zalaj prodirajo v Bukovino.

Zavezniska ekspedicijska na severu je takorekoč brez moči, da bi kaj dosegla. V Petrogradu govore o puntu prostovoljcev iz Karelije ki so se bojevali na strani belih čet. Vest je lahko brez podlage, toda upor bi ne bil nič novega.

Ogrski monarhisti brez hlače.

London. — Iz Budapešte je prišla sledeča zanimiva vest: Angleški častnik je prišel v Budapešto s pismom angleškega kralja, ki ga je imel oddati bivšemu nadvojvodu Jožetu. To je bilo zadnje nedeljo. Častnik se je zgledil pri Bela Kunu za dovoljenje, da sme obiskati nadvojvoda osebno. Nadvojvoda je zapel. Bela Kun je obljubil, toda dejal je, da mora častnik počakati drugega dne. Naslednji dan je častnik posevil jetnika in izvedel je, zakaj je bil zadržan njegov poset. Komunisti so zaplenili nadvojvoda poleg drugega imetja tudi obtele in Bela Kun mu je čez noč poslal hlače, ker drugače bi bil moral sprejeti angleškega kurirja v spodnji obleki.

Nemčija v vlogi zločinca pred sodiščem v Versaillesu.

Jugoslavija še ni priznana.

Pariz. — (Sledeče vrstice so posuete iz poročila ameriškega korespondenta Jay G. Haydena, ki je bil uavzoč na prvi seji mirovnega kongresa v Versaillesu dne 7. maja). — Prizor v palači Trianon, ki se je odigral, ko so Nemci dobili mirovne pogoje, je bil sličien prizoru v kakšni sodni dvorani.

Clemenceau je igral igro blagotvornega sodnika, Sicer ni izgovoril besed: "Vstanite in čujte mojo obsodbo," ali njegov kratek govor je v resnici pomenil ravno to.

M. Martin, francoski chef de protokol, je imel vlogo sodnega biriča. Okrog vratu je imel obešeno debelo veržice, ki je spominjala na ječo. Martin je takorekoč prignal nemške delegate v dvorano, kakor se priženejo obtoženci pred sodnika; ko je bila "obsodba" končana, jih je zopet odgnal v — ječo.

Maršal Foch v sijajni uniformi in z ledenim pogledom je predstavljal glavnega sodniškega biriča, ki nadzoruje svoje sluge.

Sodnik Clemenceau je podal obsodbo v obliki debele knjige — mirovne pogodbe — in tedaj je vprašal Nemce, če imajo kaj pripomniti, kakor vpraša sodnik obsojene, ko je njegova usoda že zapečaten.

Zavezniki delegatje — zastopajoči 28 držav — so predstavljali tožnike. Različni so tožniki, bele, črne in rumene polti.

Bil je največji zgodovinski zbor odkar je bil Napoleon sojen na dnajnskem kongresu.

Delegatje so prihajali v dvorano natančno po določenem redu. Vsi so že bili na svojih sedežih, ko se odpro vrata in med njimi je zašumelo: "Zdaj pridejo." Mislili so na Nemce. Toda prišel je poljski ministrski predsednik Paderewski. Mrki pogledi so se takoj zjasnili in usta so se zganila v smehljajih.

Vsi časnikarji so že bili na svojih sedežih, ko je "sluga" pripeljal šest nemških reporterjev. Zanje je bilo pripravljenih šest stolov, ki so bili označeni, da so za Nemce, ali na nekaj čuden način so štirje stoli izginili in samo dva sta še samevala pri nemški časnikarski mizi. Drugih stolov ni bilo in ker zavezniki časnikarji niso hoteli deliti svojih sedežev, so morali Nemci ves čas stati.

Nemški delegatje so prišli točno ob treh. Ko so posedli, je bilo pet Nemcev takoj tako mirnih, da so se pripelili na stole; tudi gani i nisi. Grof Broekdorf-Rantzau je pa med Clemenceaujevim govorom neprestano sukral brke in gledal je v papir, ki ga je držal v rokah. Clemenceau je stal, ko je govoril, toda Broekdorf-Rantzau je sedel na svojem stolu in čital svoj odgovor z enakomernim glasom ne da bi bil pogledal koga. Ko je prečital prvi stavek, ga je Clemenceau ustavil, rekoč, da naj za vsakim stavkom počaka eno minuto, da tolmač lahko prevde, kajti čital je nemško. Vzelo ga je 50 minut z odmori vred.

Delegatje so mirno poslušali, tolaže Broekdorf-Rantzau rekel, da je zavezniska blokada čimorja 700.000 Nemcev. Te obdobje niso pričakovali in z obrazov je bilo videti, da jim te besede niso bile po volji.

Ko je kgnel s čitanjem, je Clemenceau vprašal, če imajo Nemci še kaj opomniti. Ker je bilo vse tiho, je zaključil jejo, ki je trajala eno uro.

Zanimiv dogodek je tudi bil, ko so prišli v dvorano jugoslovanski delegatje. Ker nova Jugoslavija kot država še ni priznana pri zaveznikih, se delegatje smatrajo za zastopnike Srbije, dasiravno so med njimi Hrvatje in Sloveni. Zadnji so protestirali in zahtevali, da mora biti v Versaillesu zastopnik Jugoslavija kot nova država in v zadnjem hipu je bilo določeno, da imajo Srbi svoje posebne sedeže, Sloveni in Hrvatje pa svoje.

Obravnava proti morlicem Liebknechta.

Berlin. — Zadnji teden je bila otvorjena sodna obravnava proti morlicem Liebknechta in Ruz Luksemburgove v Berlinu. Sodišče, kateremu predseduje general Hoffmann, je poklicalo 63 prič.

MIROVNA POGODBA.

(Nadaljevanje).

ZRAKOPLOVI. — Nemčija sme obdržati do 1. oktobra 100 vojaških eroplanov, ki jih porabi za iskanje submarinskih min. Pri teh sto letalih ostane največ 1000 mož in častnikov, a vsi drugi morajo biti demobilizirani. Nemčija ne sme več imeti nobenega cepelca. Avijatijskega polja in eroplanov, ki jih porabi za vojni namen, mora Nemčija zgraditi v enem letu. Vse letalni material, izvzemši omenjenih sto eroplanov, se mora oddati zaveznikom.

VOJNI VJETNIKI. — Odbor, sestojec iz zastopnikov zaveznikov in Nemčije, bo odpremil nemške vojne in civilne vjetnike domov brez odloga in na stroške Nemčije. Vjetniki, ki so v zaporu zaradi kršenja discipline, bodo oslobodjeni brez odloga, če so dovršili kazni ali ne. Dokler Nemčija ne izroči oseb, ki so se pregrešile zoper vojne zakone, imajo zavezniki pravico, da pridržijo gotove, izbrane nemške častnike in nadaljnjemu vjetništvu. Zavezniki lahko postopajo po svoji volji napram onim nemškim vjetnikom, ki se nečejo vrniti domov; osvoboditev nemških vjetnikov je pa pogojna in se izvrši šele potem, ko Nemčija odpremil domov vse zavezniške podanike, ki so se pridržani v njenih mejah. Nemčija mora pomagati zavezniki komisijam pri iskanju izgubljenih vojakov in mora kaznovati svoje uradnike, ki prikrivajo informacije v tej zadevi. Nemčija mora povrniti vse imetje, odvzeto zavezniki vjetnikom.

Nemčija in zavezniki se medsebojno informirajo glede grobov umrlih vjetnikov. Obe stranki morata spoštovati in oskrbovati grobove vojakov in pomorščakov, ki so pokopani na njihovih teritorijih. Poskrbe za identifikacijo mrtlic in gledajo, da dobe grobovi primerne spomenike.

ODGOVORNOST ZA VOJNO. — Zaveznike in pridružene države javno obtožujejo Viljema Henzollerna, bivšega cesarja Nemčije, ne radi kršitve kakšnega kriminalnega zakona, temveč radi največjega pregreška proti mednarodni moralnosti in svetosti pogodbi. Holandijski komisiji predložijo zlate bonde, ki potečejo leta 1926. Zavezniki priznavajo, da Nemčija ni v stanju vsled svojega gospodarskega položaja povrniti do pičice vse škode, ki jo je naredila za vojno, vsled tega zahtevajo, da Nemčija plača le tisto škodo, ki je navedena v sledečih sedmih kategorijah:

- a) Civilnim osebam, ki so bile vsled vojne direktno ali indirektno telesno poškodovane.
- b) Civilnim ranjenem, ki so bili poškodovani vsled povelja sovražnih poveljnikov v okupiranih teritorijih.
- c) Vojnim vjetnikom, ki so bili telesno poškodovani vsled kruteke postopanja.
- d) Državljanom zavezniki držav, ki so izgubili penzije in druge dohodke.
- e) Škoda povzročena privatnim posestnikom.
- f) Civilistom, ki so bili prisiljeni delati pod nemško okupacijo.
- g) Denarne kazni nad prebivalci v okupiranih krajih.

V slučaju, da Nemčija svojevoljno ne zadošči tem obveznostim, imajo zavezniki pravico poslužiti se sredstev proti njej v obliki gospodarskih in finančnih represalij in drugih sredstev, kakršne že bodo zahtevale okoliščine.

Odškodninska komisija sestoji iz zastopnikov (po eden) Združenih držav, Anglije, Francije Italije in Belgije ter Japonske in Srbije v gotovih slučajih. Komisija ima vso oblast v zadevah odškodninske in sme od časa do časa zahtevati od Nemčije, da izda bonde ali druge obveznosti za pokrije dolga. Nemčija mora končno priznati sledeče dolgove: 20 milijard v zlatu, ki se plačujejo zaveznikom 1. maja 1921 brez obresti; 40 milijard mark v zlatu, od katerih mora plačati 2½ odstotka obresti med letoma 1921 in 1926, a pozneje 5% obresti; nadalje 40 milijard mark v zlatu, od katerih mora plačevati 5% obresti skozi dobo, ki jo določa odškodninska komisija.

Škoda povzročena privatnim posestnikom. f) Civilistom, ki so bili prisiljeni delati pod nemško okupacijo. g) Denarne kazni nad prebivalci v okupiranih krajih.

PLOVBA. — Nemčija mora nadomestiti zaveznikom vse trgovske in ribiške ladje, ki jih potopila v vojni, tono za tono in razred za razred; vrhutega mora Nemčija izročiti zaveznikom vse svoje trgovske ladje, ki imajo tonažo

1600 in več, dalje polovico svojih trgovskih ladij s tonažo 1000 do 1600 in eno četrtino vseh ostalih manjših trgovskih in ribiških ladij. Vse te ladje mora Nemčija dati v dveh mesecih po miru in se odreči vsem pravicam do njih.

Dalje, kot "merilo povračila", mora Nemčija prihodnjih pet let zgraditi zaveznikom 200.000 ton trgovskih ladij letno. Vse ladje za notranjo plovo, ki jih je Nemčija vzela zaveznikom med vojno, mora dati nazaj v dveh mesecih; kar je izgubljenih, mora dati namesto njih 20% svojih reških ladij. Nemčija lahko plača izgube ladij tudi v drugem blagu za gotovo dobo in sieer v premogu, barvah, kemikalijah itd.

OPUSTOŠENE POKRAJINE. — Nemčija se mora zavezati, da na svoje stroške popravi in prenovi vse opustošene kraje in invadiranih deželah. Odškodninska komisija ima oblast prisiliti Nemčijo, da nadomesti uničene predmete z drugim blagom kot z živino, stroji itd.

PREMOG. — Nemčija mora vsako leto skozi deset let poslati v Francijo toliko premoga, koliko bo razlike med produkcijo v premogokopih Norla in Bas de Callais pred vojno in v desetih letih po vojni. Poleg tega mora dati Franciji vsako leto skozi deset let 7.000.000 ton premoga, Belgiji 8.000.000 ton in Italiji od 4.500.000 do 8.500.000 po cenah, ki so označene v pogodbi; namesto treh ton premoga, da Nemčija lahko štiri tone koka.

Dalje je določeno, da mora Nemčija dati Franciji skozi tri leta gotovo količino benzola, smole in amonijaka. V slučaju, da bi ta izvoz ovrnil nemško industrijo, ima komisija pravico odložiti ali črtati predpisane zahteve.

Ob času, ko stopi mirovna pogodba v veljavo, mora Nemčija izročiti odškodninski komisiji polovico zaloge barvil, kemičnih zdravil in kvinina, kolikor bo tega blaga na roki. Dalje bo morala dati vsakih šest mesecev do leta 1924 25% tega blaga, kar bo proizvedenega v ostalih šestih mesecih.

KABEL. — Nemčija se mora odreči pravicam do gotovih kablov; vrednost teh kablov, ki so bili v privatni posesti, bo odšteta od svoje odškodnine.

POVRNITEV UMETNIN. — Vsled uničenja knjižnice v Louvru mora Nemčija dati Belgiji svojo zbirko starih rokopisov, knjig, slik in drugih starih umetnin v venaki vrednosti. Nemčija mora povrniti zaplenjene kipe svetnikov iz belgijskih in francoskih cerkva, dočim mora uničene kipe nadomestiti s kipi enake vrednosti iz nemških cerkva. Dalje mora Nemčija vrniti arabskemu kralju koran Otmana, ki je bil v Medini in dalje lobanjo sultana Okvave iz bivše nemške vzhodne Afrike; lobanjo izroči angleški vladi. Nadalje mora Nemčija vrniti Franciji gotove listine, ki so jih vzele nemške oblasti leta 1870 in dalje francoske zastave, ki so jih vzeli Nemei v vojni leta 1870—71.

PREDVOJNI DOLG. — Dežele, ki se ločijo od Nemčije, prevzamejo gotov delež nemškega predvojnege dolga; natančne svoje določil odškodninska komisija. Izvzeta pa je Alzacija-Lorena, v kateri niso Nemei hoteli prevzeti francoskega dolga, ko so jo bili vzeli leta 1871 in zato zdaj tudi Francija ne mara prevzeti nemškega javnega dolga v tej deželi. Poljska tudi ni opravičena vzei gotovega dolga, ki je bil narejen na škodo in tlačenje poljskega prebivalstva. Mahdatorne države ne prevzamejo nemških javnih dolgov niti ne plačajo nemških javnih posestev. Nemčija se mo-

re odreči vsemu zastopstvu pri kontroli državnih bank in drugih mednarodnih finančnih in gospodarskih zavodov v prizadetih pokrajinah in kolonijah.

Nemčija mora plačati vse stroške njena ozemlja od dneva, ko je bilo podpisano premirje in do dneva, ko ostanejo tam. Ti stroški so prva vknjižba na njeno imetje. Nemčija mora izročiti zaveznikom vse svote denarja, ki sta ji ga dali Turčija in Avstro-Ogrska tekom vojne za finančno podporo vojne, in prenesti mora na zaveznike vse tirjatve, ki jih ima napram Avstro-Ogrski, Turčiji in Bolgarski na temelju dogovorov med vojno. Nemčija mora razvejaviti mirovni pogodbi, sklenjeni v Brest-Litovsku in Bukareštu.

Na zahtevo odškodninske komisije mora Nemčija odvzeti lastninske pravice svojim državljanom, ki jih imajo v odstopljenih deželah ali v deželah pod mandatorno upravo zaveznikov ali v Avstro-Ogrski, Rusiji, Turčiji ali Bolgarski in jih prenesti na omejeno komisijo, ki jih potem odšteje od odškodnine.

Osmo poglavje GOSPODARSKI POGOJI. — Nemčija ne sme v šestih mesecih naložiti višje carine, kot je pa bila najnižja leta 1914; dalje mora tekem dveh ali petih let prodajati zavezniki trgovcem gotove pridejke in izdelke, kot so kmečki pridejki, vina, zeliščna olja, umetna svila, volna itd., po najugodnejših pogojih. Tekom petih let ne sme naložiti carine na blago, ki bo prihajalo iz Alzacije in Lorene in v 3 letih ne na blago, iz drugih bivših nemških krajev izvzemši Luksenburške.

Trgovski parniki zavezniki in pridruženih držav morajo skozi dobo petih let uživati v nemških pristaniščih vse tiste pravice kot nemške ladje; zaveznike trgovske in ribiške ladje imajo vse pravice in svobodno plovo v nemških teritorijalnih vodah.

Nemčija se zaveže, da bo zaščitila trgovino zavezniki in pridruženih držav proti vsaki konkurenci in mora odpraviti uporabo slepilnih zavitev in varstvenih znamk na svojem blagu, ki ga pošilja v tujino.

Nemčija ne sme naložiti posebnih pristojbin državljanom zavezniki in pridruženih držav za dobo pet let in če liga narodov ne sklepe drugače, se ta doba podaljša še za pet let. Nemško državljanstvo odpade v slučaju vsake osebe, ki je zadovoljna sprejeti

državljanstvo zaveznike ali pridružene države. (Tukaj sledi 40 različnih določb glede državljanstvih pravic med Nemčijo in zavezniki državam.)

Nemčija se mora opovedati ribiškimi pravicami v Severnem morju in izgubi pravico policijskega nadzora zavezniki ribiškimi ladij v svojih vodah.

Ako hoče Nemčija skleniti kakšno pogodbo z Ameriko ali katero drugo zavezniko državo, mora obvestiti dotično državo najmanj šest mesecev prej in pogodba mora biti posvem v soglasju z mirovni paktom. Vse pogodbe, ki jih je sklenila Nemčija po 1. avgustu 1914 z drugimi sovražnimi državami in še posebej z Rumunijo, Rusijo ali neodvisnimi deli Rusije, so razveljavljene.

V treh mesecih po sklenjenem miru se ima ustanoviti nadzorni bančni sistem (clearing houses) z enim zavodom v Nemčiji in vsaki zavezniki in pridruženi državi, katera sprejme ta načrt. Ti bančni zavodi bodo sprejeli predvojne dolgove, vstevati tudi suspendirane kontrakte med vojno; dalje so namenjeni za poravnave skupička za likvidirano sovražno lastnino in drugih obliacij.

(Konec jutri.)

Ne igrajte se s prehladom, ker je nevarno. Vam je nemogoče risirati influenco. Imejte vedno pri rokah en zavoj laxcarina.

To vsled tega, ker Laxcarin je izvršno sredstvo proti prehladu, gripi, influenci in naravno tudi proti plućnici.

Laxcarin vam očisti čreva. Vse rej odstrani vse ostanke in te toksini vašega sistema in tako pomaga Laxcarin materi naravi do pravega delovanja.

Laxcarin je tudi izvršno zdravilo za želodec, ako trpite na želodec, neprebavi, želodčnih plin, zaprtin, bolečinah v želodec, vzdiganju po jedi—Laxcarin je izvršna pomoč proti temu.

Ne jemljite cenih zdravil mesto teh. Prava zdravila so vedno draga, samo slaba zdravila so po nizki ceni. Ako ste trpeli že več časa vsled kateresihdoli gori navedene bolezni, tedaj naročite za popolno zdravljenje, kar je navadno šest zavojev in stane le pet dolarjev. Ali pa en zavoj za en dolar. Cena zastopnikom ali našim agentom je pa \$8.50 za en tucat. Se ne prodaja v lekarnah. Naročilo pošljite na naslov:

Laxcarin Products Co., Dept. Z, 3, Pittsburgh, Pa.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman. Polski pisatelj Sienkiewicz. — Poslovenji Podravske.

Nadaljevanje.

"Mar sem jaz kriva, da me povsod poganja ta Harlamp. Jaz ga ne morem trpeti, še pogledati ga nečem."

"No, no, glejte le gospodična, da se še kri ne prelija zavalja vas. Gospod Podbipeta ni sicer lahko zdražljiv; — toda s srčnimi občutki se igrati z njim, je vendar nevarno."

"Mene bo še veselilo, če odseče ušesa Harlampu."

S temi besedami se Anica zavrti na peti kakor vrtalka ter zdrija v drugo stran sobane k gospodu Karboniju, kneginjinemu zdravniku, s katerim začne živo šepetati, da Italijan kar vpira oč v strop, kakor bi bil zamaknjen.

Mej tem se približa k Volodijevskemu gospodu Zagloba ter začne zbadljivo pomežikovati s svojim zdravim očesom.

"Gospod Mihael," vpraša, "kdo je ta čopasta pičica?"

"Gospodična Anica Brzobohata Krasenska."

"Kaj vedna stvarica, oči kakor biser, ustnice — vrat, prav kakor bi jo naslilal. Čestitam ti, gospod!"

"Dajte mi mir! Je zaročenka gospoda Podbipete?"

"Gospoda Podbipete? Bog se vendar Boga, saj je objubil devičstvo. Vrhutega, kolika razlika je med njima, moral jo bo nositi v žepu. Na brkah bi mu lahko sedela, kakor muha. Komu bi bilo to podobno?"

"Povakajte, še ga dolži na svojo mrežo. Herkul je bil se močnejši, pa baba ga je vendar ujela v svojo mrežo."

"Da bi mi le rožičke ne pokazala, davi sem prvi, ki se bojem potruditi za to."

"Taki se najdejo še brez vas, davi je dekle vredno spoštovanja, hči vgladne roditelje. Samo lahkoživa je to pa zato, ker je še mlada in zala."

"Ti kot redek vate, bi bil kakor palaček za njo, zato jo tudi ločitis. Toda lahkoživka je, lahkoživka."

"Zala naša vleče nase ljudi... glejte, oni stolnik konjice je gotovo strašno zaljubljen vanjo."

"Da, kdo pa je oni stari, s katerim se sedaj pogovarja?"

"To je Italjan Karbonij, kneginjin zdravnik."

"Poglej, gospod Mihael, kako se mu je svetilnica razgorela, kako obrača oči, kakor kak norec... Ej, slabo stoji z Longinom. Znan sem ne koliko s tem, ker sem marsikaj doživel v mladosti

Drugkrat ti povem o tem podrobneje; če pa hočeš že sedaj, pa poslušaj!"

Zagloba začne šepetati nekaj v uho malemu vitezu ter pomežikovati močneje nego navadno, toda napolnil je čas odhoda. Knez in kneginja sedeta v kočijo, da bi se po dolgi ločitvi še na poti mogla kaj pomeniti; gospodične posedejo v kolese, vitezi zasedejo konje in odrinili so. Sprejaj je šel dvor in precej daleč zdej vojak, ker je bil kraj tukaj miren; spremstvo je bilo potrebno samo radi odlikovanja.

Iz Senice so šli v Minsk, a od tod v Varšavo, ustavljajoč se pogostoma na poti, da so krmlili konje. Tudi je bila cesta, tako zapeljana, da so se le korakoma mogli pomikati dalje. Vse je bilo k volitvi iz bližnjih okolje in iz daljne Litve. Često so naleteli na cele vrste pozlačenih kočij, obkoljenih s hajduki v turški opravi; za njimi je stopala ogrska ali nemška telezna straža, oddelki janičarjev in poljska konjenica. Vsaki izmed veljakov se je hotel pokazati z bogatim in mnogobrojnim spremstvom.

V vrsti s številnimi magnatskimi krdeli so potovali tje tudi pokrajinski in deželni dostojanstveniki. Gledal hip se je pokazala iz oblaka prahu plemenitaška kočija, v kateri je sedel plemič s svetim razpelom ali s sliko najsvetejše Gospe, obeso na svilenem traku na vratu. Vsi so bili oboženi, na eni strani sedeža je ležala puška, na drugi sablja; pri bivših praporščakih pa še kopja, štrleča za dva lakta za sedež. Za kočijami so tekli psi, prepeličarji ali hrti, ne radi potrebe, marveč za zabavo. Zadaj pa so služabniki v črni konje, pokrite s preprogami, ki so jih branila prahu in dežja; še dalje so se pomikali skripajoči vozovi, obloženi z različnimi predmeti in hrano za gospodo in služabništvo. Ko je veter odpihal s ceste prah, odkrila se je gledalec pred očmi krasna slika, podobna dragemu traku, stkanemu iz svile in zlata. Semtertje je na cesti svirala tudi godba, zlasti pred kraljevskimi ali litevskimi prapori, katerih se tudi ni manjkalo, ker so morali spremljati dostojnike. Povsod si čul krič in vpitje, preprič in kletev, ker se ni hotel nihče umakniti drugemu s poti.

Večkrat so priskakali tudi vojaki ali služabniki na konjih h knezovi karavani, pozivajoč, naj se umakne temu ali onemu veljaku, ali popravljajoč, kdo potuje? Kva so spoznali ruskega vojvodo, so se takoj vrnili, da povedo svojim gospodarjem, kateri so takoj odhajali, ali še so bili spredaj, ukančili se na stran ter gledali knezovo karavano. Na postajah se je obrnalo plemstvo in vojaki, da bi videli tega najslavnnejega bojevnika poljske ljudovlade. Od vseh strani so se slišali živčni klici in napitnice, na katere je knez prijazno odgovarjal, bodisi že radi prirojenemu mu uljudnosti, bodisi že radi tega, da pridobi privržencev, ki bi glasovali za kraljeva Karola, res jih je tudi dokaj pridobil s svojo veljavo.

VABILO NA VELIKO KONCERTNO VESELICO,

katero priredi SLOVENSKI PEVSKI ZBOR "JUGOSLAVIJA"

dne 17. maja 1919 v dvorani društva sv. Alojzija v Conemaugh, Pa.

VSPORED:

1. Pozdrav, (moški zbor), Ig. Hladnik.
2. Nazaj v Planinski raj (mešan zbor); H. Sattner.
3. Naša Zvezda, (mešan zbor), Ant. Medved.
4. Slovenec in Hrvat, (moški zbor), F. S. Vilhar.
5. Ljudmila (mešan zbor), H. Volarič.
6. Šaljivo srečanje.
7. Prosta zabava in ples.

Med odmori bude igrala izvršna godba. Začetek vsopreda točno ob 8. uri zvečer.

Rojaki! To bode prva prireditve pri kateri nastopi mlad ali čili pevski zbor, pod vodstvom pevovodja gos. Ivan Potokarja. Ker je mešan pevski zbor nekaj povsem novega za naše naselbine, za to se nadajmo, da bo ta veselčina prireditve polnoštevilno obiskana od strani nasega domačega občinstva in ravnotako tudi iz vseh bližnjih naselbin.

Vstopnina za moške 50c. Zenske 10c. Vstopnice se dobe v predprodaji pri članih pevskega zbora, in bodo na razpolago tudi pri vratih pred začetkom koncerta. Pridite in slišali bode neka krasnih slovenskih pesmi!

K obilni vdeležbi vabi "Jugoslavija".

Prvi in najboljši Specialist za Slovence

Zdravi hitro in uspešno moške in ženske. Pojdite k njemu.

Ako želite točno poznati kakšno bolezen imate, pridite k meni da vas pregledam na X Ray električni mašini, s katero se včasih vidi notranji kakor na dani. Meni ni treba vgrizati kakšno bolezen in imate kot delajo to drugi zdravniki, ki nimajo mnogo denarjev. Torej vsled tega pridite k Dr. Osbornu, ako hočete biti hitro in pravilno zdravljeni. On je prvi in najboljši specialist za Slovence v Pittsburghu. Mi govornice Slovenski jezik in se lahko točno razumemo.

Dr. Osborn uspešno in hitro zdravi.

Nečista kri, bolečine do- | Tajne bolezni, revmatizem, | Ženske bolezni, srčne bo-
vodne cevi, mehurja in obi- | glavohol, nervoznost, kila, | ledni, prsu, pleča in ledja.
sti, bolezen ščitnice, črev- | bolečine oči, ušes in grla. | zaduša, posledice influen-
ni jetri. | | | rane, srčnice, pršice itd.

Moje cene so zmerno. | Svetovanja brezplačno.

Kakršnokoli bolezen imate, se lahko brezkrbi obrnete na: **Profesor Doktor W. J. Osborn, Specialist** 113 Smithfield Street (drugo nadstropje) PITTSBURGH, PA. Es blak od Baltimora in Ohio Dipe.

Uradne ure so: 9 jutro do 4. zvečer. Nedeljo od 10 do 2. — Pricasite se oglaševalca. Pazite na moj pravi naziv.